og Davíðs Kristjánssonar á skuttogaranum Framnesi I, ÍS 708.

Stefndi á að vera sýkn af kröfu stefnanda um greiðslu sektar.

Málskostnaður fellur niður.

Föstudaginn 20. desember 1974.

Nr. 3/1974. **Félag íslenzka prentiðnaðarins**
(Áki Jakobsson hrl.)
gegn
Alþýðusambandi Íslands f. h.
Hins íslenzka prentarafélags
(Egill Sigurgeirsson hrl.).

Dómarar:
Guðmundur Jónsson, Sigurður Líndal, Bjarni K. Bjarnason, Ragnar Ólafsson og Jónas Aðalsteinsson hrl. nefndur til dómsetu í þessu máli af hálfu stefnanda samkvæmt 2. mgr. 39. gr. laga nr. 80/1938.

Frávísun. Málið átti að fara fyrir gerðardóm.

Dómur.

Mál þetta er höfðað fyrir Félagsdómi með stefnu, dags. hinn 28. október 1974, af Félagi íslenzka prentiðnaðarins gegn Alþýðusambandi Íslands fyrir hönd Hins íslenzka prentarafélags, „til þess að fá það dæmt til þess að þola að meðlimir þess fái ekki greitt orlof, hvorki úttekna orlofsdaga né greitt orlofsfé fyrir tímann frá 27. marz til 9. maí 1974, eða 43 daga, sem verkfall prentara stóð". Er þess og krafizt, að varnaraðila verði gert að greiða sóknaraðila málskostnað samkvæmt mati dómsins.

Af hálfu varnaraðila eru þær dómkröfur gerðar aðallega, að málinu verði vísað frá Félagsdómi og til samningsbundins gerðardóms aðiljanna, en til vara, að varnaraðili verði sýkn-

aður af öllum kröfum sóknaraðila. Þá er krafizt málskostnaðar úr hendi sóknaraðila, hver sem úrslit málsins verða.

Frávísunarkrafa varnaraðila er tekin til meðferðar sérstaklega samkvæmt 2. mgr. 108. gr. laga nr. 85/1936, sbr. 69. gr. laga nr. 80/1938, og fór fram munnlegur málflutningur um hana 13. þ. m. Af hálfu varnaraðila var þess þá krafizt, að málinu yrði vísað frá Félagsdómi og sóknaraðila gert að greiða varnaraðila málskostnað að mati dómsins. Af hálfu sóknaraðila var þess krafizt, að frávísunarkröfu varnaraðila yrði hrundið og varnaraðila gert að greiða sóknaraðila málskostnað að mati dómsins.

Málavextir eru þessir:

Frá 27. marz til 9. maí á síðastliðnu vori stóð yfir verkfall Hins íslenzka prentarafélags. Leystist verkfallið, er nýr kjarasamningur var gerður milli félagsins og sóknaraðila hinn 9. maí sl. Var um það samið, að kjarasamingur þessara aðilja frá 15. desember 1971 skyldi framlengdur með nánar tilteknum breytingum. Ein af breytingum þeim, sem gerðar voru, var á ákvæðum fyrri samnings um orlof. Eru ákvæði hins nýja samnings um þetta efni svohljóðandi:

„Grein 6.1. Sumarleyfi. Starfsfólk skal fá 25 virka daga í sumarleyfi með fullu kaupi og orlofsfé 8⅓% af yfirvinnukaupi, enda hafi það unnið í sömu prentsmiðju í eitt ár samfleytt.

Starfsfólk, sem unnið hefur 12 ár í iðninni, á rétt á 28 virkra daga sumarleyfi og 9⅓% orlofsfé af yfirvinnukaupi.

Á tímabilinu 1. júní til 30. september skal veita í einu lagi a. m. k. 21 orlofsdag í samráði við prentsmiðjustjóra og á þann hátt, að sem minnst truflun verði á rekstri prentsmiðjunnar. Verði ekki fullt samkomulag um skiptinguna, skal hlutkesti ráða hverjir fari á hverjum tíma. Starfsfólk, sem unnið hefur skemur en eitt ár í prentsmiðjunni, skal fá sumarleyfi með fullu kaupi að tiltölu við þann tíma, sem það hefur unnið.

Orlofsárið reiknast frá 1. maí til 30. apríl. Laun fyrir orlofsdaga skulu greidd næsta virkan dag áður en orlof hefst. Þá skal einnig greitt orlofsfé af aukavinnu síðasta orlofsárs.

Hækkun orlofsfjár úr 8⅓% í 9⅓% af yfirvinnukaupi þeirra, sem unnið hafa 12 ár í iðninni, gildir frá 1. maí 1974".

Í fyrri samningi hafði lengd sumarleyfis verið 24 og 27 dagar. Var ákvæði um orlofsárið eins í báðum samningunum. Hinn 14. maí sl. sendi stjórn sóknaraðila umburðarbréf til félaga sinna, þar sem gerð var grein fyrir því, hvernig reikna skyldi sumarleyfi árin 1974 og 1975. Kom þar fram, að verkfall Hins íslenzka prentarafélags hefði staðið í 43 daga og samkvæmt því yrði stytting orlofs hjá yngri starfsmönnum þrír orlofsdagar, en hjá starfsmönnum með meira en tólf ára starfsreynslu yrði styttingin þrír og hálfur dagur. Einnig kom fram, að þar sem verkfallið hefði fallið á tvö orlofstímabil, yrði að skipta orlofsstyttingunni milli tveggja ára og kæmi því einn dagur af henni „á orlofsárið 1974—1975, þ. e. vegna sumarleyfis næsta ár". Var og tekið fram, að samkvæmt því væri orlof starfsmanna, sem starfað hefðu í iðninni tólf ár eða skemur, 22 virkir dagar í orlof 1974, en þeirra, sem starfað hefðu lengur, 24.5 orlofsdagar.

Á fundi stjórnar og trúnaðarmannaráðs Hins íslenzka prentarafélags hinn 27. júní sl. var samþykkt að skora á félagsmenn að taka fullt sumarleyfi samkvæmt samningi aðiljanna frá 9. maí sl., þ. e. 25 daga og 28 daga eftir starfsaldri og væri litið á það sem brot á samningi aðiljanna, ef þetta orlof yrði skert.

Það kemur fram, að á fundi stjórnar sóknaraðila hinn 5. júlí sl. hafi verið fjallað um tvö atriði, sem fram höfðu komið í samtölum fyrirsvarsmanna aðilja, annars vegar að starfsmenn fengju uppbót á orlofsárið, sem lauk 30. apríl sl., er næmi einum orlofsdegi, og hins vegar að viðurkennt yrði orlof í verkfallstíma sem um orlofsskyldan vinnutíma væri að ræða, og fyrst um sinn skyldi sex vikna verkfallstími vera innan þeirra takmarka. Í bréfi, sem stjórn sóknaraðila ritaði Hinu íslenzka prentarafélagi hinn 6. júlí sl., var þessum tilmælum hafnað og skýrt frá því, að stjórnin hefði samþykkt að vísa málinu til Félagsdóms. Með bréfi, sem sóknaraðili ritaði Hinu íslenzka prentarafélagi hinn 27. júlí sl., var m. a. óskað eftir umsögn um það, hvort félagið teldi ágreiningsefnið réttilega lagt fyrir Félagsdóm eða hvort ágreiningurinn

félli undir verksvið gerðardóms skv. 10.1. gr. kjarasamnings aðiljanna. Í svarbréfi Hins íslenzka prentarafélags, dags. hinn 26. ágúst sl., kom fram sú afstaða, að ágreiningsefnið bæri undir úrskurð gerðardóms samkvæmt hinu tilgreinda samningsákvæði, en þar sem Grafíska sveinafélagið hefði ákveðið að leggja í gerð sams konar ágreining milli þess og sóknaraðila, þá væri óþarft að reka tvö gerðardómsmál um sams konar ágreining og því styddi félagið málsstað Grafíska sveinafélagsins fyrir gerðardóminum.

Frávísunarkrafa varnaraðila er byggð á því, að samkvæmt ákvæði gr. 10.1. í kjarasamningi aðiljanna skuli leggja sérhvern ágreining út af honum eða einhverjum atriðum í honum í gerð fimm manna, en ákvæði þetta hafi um langan tíma verið í kjarasamningum aðiljanna. Ákvæði þetta sé fortakslaust og þótt ekki hafi verið í gildi kjarasamningur meðan á verkfallinu stóð, þá hafi ekki átt að taka neitt orlof á verkfallstímanum. Hinn nýi samningur taki því til þessa tilviks, enda hafi verið unnið eftir honum frá því verkfallinu lauk og sé enn. Þá er því og haldið fram, að ákvæði orlofslaga standi ekki í vegi fyrir því, að ágreiningsefnið verði lagt undir samningsbundinn gerðardóm, enda beri gerðardómi að fara eftir landslögum í úrskurði sínum.

Krafa sóknaraðila um það, að frávísunarkröfunni verði hrundið, er einkum byggð á því, að ágreiningsefnið falli að verulegu leyti utan kjarasamnings aðiljanna og falli því ekki undir gerðardómsákvæðið. Er því haldið fram, að ágreiningurinn sé raunverulega um framkvæmd orlofslaga, þar sem hann snúist um það, hvernig reikna eigi orlofsdaga, þ. e. hvort menn eigi að fá orlof fyrir verkfallsdaga. Slíkur ágreiningur falli undir dómstóla en ekki gerðardóm. Ágreiningsefnið sé kjaraágreiningur svo nátengt kjarasamningi aðiljanna, að heimilt sé að leggja það fyrir Félagsdóm, enda taki ákvæði 16. gr. orlofslaga ekki til máls eins og þessa.

Gerðardómsákvæði gr. 10.1. kjarasamnings aðiljanna frá 15. desember 1971 er svohljóðandi:

„Gerðardómur. Rísi ágreiningur út af samningi þessum eða út af einhverjum atriðum í honum, skal leggja sérhvern slíkan ágreining í gerð fimm manna, og er gerðardómur skip-

aður þannig: Hið íslenzka prentarafélag velur tvo menn og Félag íslenzka prentiðnaðarins aðra tvo, síðan kjósa þessir fjórir gerðarmenn hinn fimmta, oddamanninn, en komi þeir sér ekki saman um oddamanninn, tilnefnir borgardómari hann. Dómur sá, er gerðarmenn kveða upp, sker úr ágreiningnum til fullnustu".

Hliðstætt ákvæði hefur verið í kjarasamningum aðilja málsins um langan tíma og það var óbreytt upp tekið í kjarasamninginn frá 9. maí 1974.

Deiluefni aðiljanna í máli þessu fjallar um það, hvernig skuli ákveða orlofsdaga og orlofsfé á gildistíma samningsins. Slíkur ágreiningur skal lagður í gerð fimm manna skv. gr. 10.1. í kjarasamningi aðiljanna. Að svo vöxnu máli ber að vísa máli þessu frá Félagsdómi.

Rétt þykir, að málskostnaður falli niður.

Dómsorð:

Máli þessu er vísað frá Félagsdómi.
Málskostnaður fellur niður.

Þessi frávísunardómur var staðfestur í Hæstarétti 12. febr. 1975 með skírskotun til forsendna hans.